

Lausunto

9.9.2021

VN/846/2018-VNK-61

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 6.7.2021 (VN/846/2018)

Valtioneuvoston kanslian lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi

Johdanto

Oikeusministeriö on pyytänyt 6.7.2021 valtioneuvoston kanslialta lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi. Laki korvaisi nykyisen itsehallintolain (1144/1991) ja olisi järjestyksessä neljäs. Tavoitteena on lainsäädännön ajantasaistaminen ja mahdollisuuksien luominen itsehallinnon kehittämiseksi nykyistä joustavammalla tavalla. Esitysluonnos on oikeusministeriön ehdotus, jota on työstetty yhdessä maakunnan hallituksen kanssa. Lausuntopyynnön mukaan eräitä asioita valmistellaan edelleen, jolloin ehdotus voi asiallisesti ja teknisesti muuttua lausuntokierroksen jälkeen. Keskustelut osapuolten välillä jatkuvat.

Valtioneuvoston kanslia suhtautuu itsehallintolainsäädännön uudistamiseen myönteisesti. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti Ahvenanmaan itsehallintoa kehitetään ja vaalitaan hyvässä yhteistyössä Ahvenanmaan kanssa. Itsehallinnon uudistaminen jatkuu (VNT 2/2019 vp). Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että uusi itsehallintolaki on toimiva ja selkeä.

Maakuntapäivät ja Ahvenanmaan hallitus (2 luku)

Virkasyyte Ahvenanmaan maakunnan hallituksen jäsentä vastaan (13 §)

Esitysluonnoksen mukaan Ahvenanmaan hallituksen jäsenten asemaa lähennettäisiin siihen, mitä perustuslain 114–116 §:ssä säädetään valtioneuvoston jäsenistä koskien syytteen nostamista tiettyjen virkarikosten perusteella ja syytteen nostamisen menettelyä. Syytesuojajärjestelmä ei olisi kuitenkaan identtinen.

Valtioneuvoston kanslia pitää hyvänä, että esitysluonnoksen perusteluissa palautetaan mieleen huomiot, jotka Euroopan neuvoston korruption valvontaeliin (GRECO) esitti vuoden 2020 seurantakertomuksessaan Suomen ministerivastuujärjestelmästä (ks. kertomuksen suositus vi ja kohdat 37-4).

Ahvenanmaan maaherra ja Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunta (4 luku)

Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunta (23 §)

Esitysluonnoksen mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan nimi muutettaisiin Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunnaksi ja sen asemaa vahvistettaisiin eri tavoin. Lakiehdotuksen 23 §:n 1 momentin mukaan valtuuskunnalla olisi toimivalta antaa itsehallintolainsäädännön soveltamista koskevia lausuntoja sekä ratkaista itsehallintolaissa tai maakuntapäivien hyväksynnällä säädettyssä muussa laissa erikseen sen ratkaistaviksi säädettyt asiat. Lisäksi valtuuskunnalla olisi lain 23 §:n 2 momentin mukaisesti useita muita tehtäviä. Tasavallan presidentti vahvistaisi valtuuskunnan 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemän päätöksen.

Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunnan asemaa tarkastellaan paitsi säännöskohtaisesti myös kokonaisuutena, mukaan lukien soveltuvilta osin kannemahdollisuudet. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyvien viittaussuhteiden tulee olla yksiselitteisiä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

29 516 001
35 829 516 001

Faksi
Fax
Fax

916 022 165
+358 9 1602 2165

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo@vnk.fi

(esimerkiksi käsite ”2 momentissa tarkoitetut päätökset”). Valtioneuvoston kanslialle ei ole myöskään täysin selvää, minkälaisia toimivaltuuksia valtuuskunnalle voitaisiin antaa maakuntapäivien hyväksynnällä säädetyssä muussa laissa.

Lainsäädäntö (5 luku)

Eduskunnan lainsäädäntövalta Ahvenanmaalla (28 §)

Lakiehdotus sisältää voimassa olevaa itsehallintolakia jossain määrin kattavamman luettelon maakuntapäivien ja eduskunnan välisen lainsäädäntövallan jakautumisesta. Luettelo ei ole kuitenkaan tyhjentävä, vaan sen ulkopuolelle jää kehityksen edetessä ja muista syistä lainsäädäntökäytännössä erikseen ratkaistavia toimivallan aloja.

On syytä todeta, että lainsäädännöllinen toimeksianto voi perustua myös EU-oikeuteen tai kansainväliseen velvoitteeseen, joka ei välttämättä ole sellaisenaan sovittavissa esitysluonnoksessa ehdotettuun lainsäädäntövallan jakoon. EU-oikeuden täytäntöönpanoon saattaa liittyä myös monitahoisia oikeudellisia tulkintakysymyksiä. Tähän seikkaan olisi hyvä kiinnittää huomiota esityksen perusteluissa.

Lakiehdotuksen 28 §:n 17 kohdan mukaan eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluisivat maanpuolustus sekä puolustustila ja poikkeusolot ottaen huomioon, mitä 19 §:ssä säädetään asevelvollisuuden suorittamisesta. Sääntelyn todetaan vastaavan voimassa olevan itsehallintolain 27 §:n 34 kohtaa. Perustelujen mukaan poikkeusolojen käsite kattaisi nykyiseen tapaan myös valmiuden poikkeusolojen varalta. Huomionarvoista on, että voimassa olevan itsehallintolain 27 §:n 34 kohdassa mainitaan valtakunnan lainsäädäntövallan osalta nimenomaisesti vain valmius poikkeusolojen varalta. Ehdotettu 28 §:n 17 kohta viittaakin siihen, että eduskunnan lainsäädäntövalta on tarkoitus selvyuden vuoksi ulottaa nimenomaisesti koskemaan myös poikkeusolojen aikaista toimintaa (ks. PeVM 1/2021 vp). Terminologinen muutos on syytä perustella.

Onnettomuuskeskuksen kesällä 2021 valmistuneen koronapandemiaraportin mukaan: ”Valmiuslain voimassaolo ja sen nojalla tehtyjen rajoitusten laillisuus Ahvenanmaalla oli epäselvää koko kriisin ajan”. Vaikka itsehallintolakiuudistuksen aikataulussa ei ole mahdollista suorittaa itsehallintolain ja valmiuslain suhdetta koskevaa kokonaisvaltaista tarkastelua ja arviointia, olisi jatkovalmistelussa aiheellista selvittää itsehallintolain suhdetta lainsäädäntövallan jakoa määrittävään poikkeusolojen käsitteeseen ja valmiuslakiin. Perusteluiden mainintaa ehdotetun 28 §:n 17 kohdan kohdistumisesta yksinomaan lainsäädäntöön, joka ”poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella edellyttää puuttumista kansalaisten yleisiin oikeuksiin”, ei voida pitää tältä osin riittävänä eikä sisällöltään täysin asianmukaisena. Perusteluissa lienee tarkoituksena viitata ennen muuta perustuslain 23 §:n sisältämään mahdollisuuteen säätää lailla tai soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatun valtuuden nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella sellaisia tilapäisiä poikkeuksia, jotka ovat välttämättömiä Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen samoin kuin muiden kansakuntaa vakavasti uhkaavien, laissa säädettyjen poikkeusolojen aikana ja jotka ovat Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia.

Valmiuslaissa säädetään normaalista poikkeavista toimivaltuuksista esimerkiksi perusoikeuksista poikkeamiseen, valtionalouden hoitoon poikkeusoloissa ja hallinnon järjestämiseen. Valmiuslaki voi tulla sovellettavaksi vain erittäin vakavissa kriiseissä (ks. HE 3/2008 vp, s. 98). Valmiuslain 3 §:ssä säädetään poikkeusoloista, joiden vallitessa valmiuslakia voidaan soveltaa. Poikkeuksellisten toimivaltuuksien käyttämiseen oikeuttava poikkeusolo voi olla käsillä ainoastaan silloin, kun viranomaisten normaalioloissa käyttämät valtuudet eivät riitä tilanteen hallitsemiseksi.

Esitysluonnoksen mukaan eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluisi voimassa olevaa itsehallintolain 27 §:n 29 kohtaa vastaavasti myös tartuntatautien torjunta. Ahvenanmaan maakunnan viranomaiset vastaavat kuitenkin maakunnan itsehallinnon puitteissa eräistä poikkeusolojen täytäntöönpanoon ja tartuntatautien torjuntaan liittyvistä hallintotehtävistä Ahvenanmaalla. Esitysluonnoksen mukaan erityisesti Covid 19 -epidemiasta johtuneet poikkeusolot ja tartuntatautilan mukaiset rajoitustoimet ovat korostaneet vuoropuhelun merkitystä suhteessa Ahvenanmaan itsehallintoviranomaisiin sekä sopimusasetuksen tarvetta maakunnan toimivaltaan kuuluvilla toimivallan aloilla. Valtioneuvoston kanslia pitää ensiarvoisen tärkeänä, ettei poikkeusolojen perusteella annetun lainsäädännön, esimerkiksi valmiuslain nojalla annettujen asetusten voimassaolosta Ahvenanmaalla ole epäselvyyttä.

Yksinkertaistetut menettelyt uuden lainsäädäntövallan siirtämiseen maakuntapäiville maakuntapäivien tai eduskunnan toimesta (29 ja 30 §)

Esitysluonnokseen sisältyy säännökset, joilla mahdollistettaisiin se, että eduskunnan toimivaltaa Ahvenanmaalla voitaisiin muuttaa tietyillä toimivallan aloilla yksinkertaistettua menettelyä käyttäen. Yhtäältä ehdotetaan, että maakuntapäivät itse voisi päättää muutamien rajoitettujen eduskunnan toimivallan alojen siirtämisestä itselleen, toisaalta että eräät tällaiset voitaisiin siirtää Ahvenanmaalle tavallisella eduskuntalailla ja maakuntapäivien hyväksynnällä.

Valtioneuvoston kanslia ei ota kantaa lakiehdotuksen 29 ja 30 §:ään sisältyviin toimivaltaluetteloihin eikä siihen, voisiko toimivallan jakaminen valtakunnan ja maakunnan välillä tietyillä aloilla olla käytännössä hankalaa. Valtioneuvoston kanslia on aiemmassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota tarpeeseen arvioida toimivaltaluetteloita paitsi yksittäisten oikeudenalojen näkökulmasta myös kokonaisuuksina ja suhteessa toisiinsa (ks. VNK/1079/03/2017). Eri oikeudenalojen välillä on leikkauspisteitä ja muita yhteyksiä. Valtioneuvoston kanslia pitää niin ikään tärkeänä, että toimivallan siirtojen vaikutuksia arvioitaessa huomiota kiinnitetään siihen, missä määrin asiakokonaisuus kuuluu EU:n toimivaltaan. Kun tietty EU-liitännäinen oikeudenala siirretään maakuntapäivien toimivaltaan, nousee esiin käytännön kysymyksiä maakunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta EU-neuvotteluissa, kansallisista yhteyspisteistä, voimavarojen ja oikeuksien jakamisesta sekä EU-oikeudellisten velvoitteiden täytäntöönpanosta. On hyvä, että esitysluonnoksessa kiinnitetään EU-oikeudellisiin näkökohtiin huomiota.

Lakineuvosto (32 §)

Esitysluonnokseen sisältyvän lakiehdotuksen 32 §:n mukaan maakuntapäivälaila voidaan perustaa lakineuvosto tarkastamaan Ahvenanmaan hallituksen ehdotukset maakuntapäivälakeiksi.

Valtioneuvoston kanslia suhtautuu myönteisesti siihen, että lainsäädäntövalvontaa voitaisiin suorittaa maakunnassa nykyistä aikaisemmassa vaiheessa luopumatta kuitenkaan maakuntapäivälakien jälkikäteisvalvonnasta. Keskeinen kysymys olisi tällöin, minkälaiseksi lakineuvoston kokoonpano ja sen toimivalta muodostuisivat ja miten se arvioisi esimerkiksi EU-oikeudellisia näkökohtia. Sillä, että nämä näkökohdat arvioitaisiin perusteellisesti jo ennakkolisesti, voitaisiin edistää EU-direktiivien täytäntöönpanon joutuisuutta ja sujuvuutta edellyttäen, ettei valvonta merkittävästi pidentäisi lainsäädäntömenettelyn kokonaiskestoa.

Tasavallan presidentin veto-oikeus (34 §)

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta muutoksia perusteisiin, joiden mukaisesti tasavallan presidentti voi käyttää maakuntapäivälakeja koskevaa veto-oikeuttaan. Katsoessaan maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa hyväksyessään maakuntapäivälain tai että maakuntapäivälaki koskee valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta hän voisi neljän kuukauden määräajan kuluessa määrätä maakuntapäivälain raukeamaan kokonaan tai osittain.

Korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti lainsäädäntötoimivallan ylittämisenä on pidetty myös tilannetta, jossa maakuntalaki on ilmeisessä ristiriidassa EU-oikeuden kanssa. Valtioneuvoston kanslia pitää hyvänä, että ratkaisukäytäntö mainitaan perustelutekstissä.

Valtioneuvoston kanslia muistuttaa, että maakunta vastaa itsehallintolain mukaan EU:n tuomioistuimen asettamien sanktioiden määrästä valtakuntaan nähden siltä osin kuin tuomitseminen on johtunut maakunnan toimesta tai laiminlyönnistä. On tärkeää, ettei tämä periaate hämähäri käytäessä keskustelua jälkikäteisvalvonnasta.

Maakuntapäivälakien voimaantulo eräissä kiireellisissä tapauksissa (36 §)

Esitysluonnoksen mukaisesti Ahvenanmaan maakunnan hallituksen mahdollisuutta päättää maakuntapäivälakien kiireellisestä voimaantulosta joko osittain tai kokonaan laajennettaisiin. Uusi sääntely koskisi tilanteita, joissa Euroopan unionin lainsäädännön tai Ahvenanmaata sitova kansainvälisen velvoitteen kiireellinen täytäntöönpano edellyttäisi maakuntapäivälain säätämistä ja maakuntapäivälain nopealle voimaantulolle olisi erityisiä syitä. Lisäksi sääntely ulotettaisiin väliaikaisesti maakuntapäivälakeihin, jotka ovat välttämättömiä tiettyjen poikkeuksellisten tilanteiden ja niiden seurausten hallitsemiseksi Ahvenanmaalla tavalla, joka ensi kädessä edellyttää laintasoisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Jos presidentti tämän jälkeen määräisi maakuntapäivälain raukeamaan kokonaan tai osittain, Ahvenanmaan hallituksen olisi heti ilmoitettava, että laki tai sen osa lakkaa olemasta voimassa ilmoituksen julkaisemispäivästä.

Valtioneuvoston kanslia suhtautuu ehdotukseen myönteisesti EU-velvoitteita koskevin osin edellyttäen, ettei uudistus toisi mukanaan liiallista oikeudellista epävarmuutta. Samalla on syytä korostaa maakunnan kanssa harjoitettavan sujuvan yhteistyön merkitystä EU-direktiivien täytäntöönpanossa.

Poikkeuksellisia tilanteita koskevan sääntelyn osalta valtioneuvoston kanslia korostaa tarkkarajaisuuden tarvetta sekä oikeusvarmuuden merkitystä. Tällaisiin tilanteisiin voi liittyä poliittisia ja muita herkkyksiä eivätkä toimivaltakysymykset ole aina yksiselitteisiä viitaten myös edellä itsehallintolain 28 §:stä lausuttuun.

Yhteistyömuodot ja toimivaltariidat (8 luku)

Ahvenanmaa-asioiden yhteensovittaminen valtioneuvostossa (52 §)

Esitysluonnoksen mukaan Ahvenanmaa-asioita, joilla on periaatteellinen tai laaja-alainen merkitys, voitaisiin valtioneuvostossa käsitellä toimivaltaiten ministerien ja Ahvenanmaan maaneuvoksen muodostamassa kokoonpanossa pääministerin johdolla. Aloitteen tällaisessa kokoonpanossa tehtävään käsittelyyn voisi tehdä Ahvenanmaan hallitus tai toimivaltainen ministeriö. Ehdotusta perustellaan tarpeella käydä poliittisen tason keskustelua ja korkean tason valmistelua, johon maakunnan hallitus osallistuu. Mitään sihteeristöä ei ehdotettaisi perustettavaksi. Sihteeristötehtävät voitaisiin yksittäistapauksessa hoitaa valtioneuvoston kanslian, oikeusministeriön ja toimivaltaisen sektoriministeriön välisen sopimuksen mukaisesti.

Valtioneuvoston kanslia ei ole ollut vakuuttunut tarpeesta säätää itsehallintolaissa pääministerin johdolla toimivasta uudesta yhteensovittavasta kokoonpanosta. Ajan henkenä on, ettei erilaisia rakenteita tulisi lisätä vaan pikemminkin hyödyntää ja kehittää olemassa olevia järjestelyjä. Valtakunnan ja maakunnan välisen vuoropuhelun käymiseen ja mahdollisten näkemuserojen ratkaisemiseen on käytettävissä eri keinoja ja menettelyjä. Tapaamisia on järjestetty säännöllisesti sekä poliittisella että korkealla virkamiestasolla. Hallitukset ovat käsitelleet maakuntaan liittyviä asioita hallituksen neuvotteluissa ja iltakouluissa. Asioita on voitu nostaa esiin tarvittaessa niin ikään EU-ministerivaliokunnassa, jonka osalta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen puheenjohtajan eli maaneuvoksen oikeudesta tulla kuulluksi säädetään valtioneuvoston ohjesäännössä (VNOS 28 §). Menettelyä täsmennetään valtioneuvoston vuoden 2009 periaatepäätöksessä Ahvenanmaan maakunnan osallistumisesta EU-asioiden käsittelyyn sekä maakunnan mahdollisuuksista vaikuttaa niihin. Periaatepäätöksen sisältö palautetaan mieleen esitysluonnoksen perusteluissa.

Mikäli uudesta yhteensovittavasta vuoropuhelusta kuitenkin säädetään, tulee järjestelyn olla mahdollisimman kevytrakenteinen eikä siihen tulisi turvautua liian usein. Tämä näkökohta tulee hyvin esiin perustelutekstissä, samoin kuin se, ettei järjestely vaikuta pääministerin toimivaltaan johtaa valtioneuvoston toimintaa tai päättää, miten ja milloin yksittäinen asia käsitellään, kun tarve neuvonpidolle syntyy. Perustelutekstissä muistutetaan myös, ettei sillä mitä momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ole vaikutusta ministeriöiden vastuualueisiin ja niiden valmisteluvastuuseen valtioneuvostolle kuuluvista asioista.

Valtioneuvoston kanslia korostaa, että aktiivinen vuoropuhelu, yhteydenpito, tiedonkulku ja muu yhteistyö valtakunnan ja maakunnan välillä ovat olennaisia. Niitä on syytä parantaa edelleen käytännön tasolla muun muassa kehittämällä työtapoja ja ohjeistusta. Valtakunnan ja maakunnan väliset näkemuserot tulisi saada ratkaistua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tässä ei aina onnistuta. Esitysluonnoksessa esitetään Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunnalle annettavaksi toimivaltaa tietyissä ristiriitatilanteissa (23 §).

European unionin asiat (11 luku)

Esitysluonnoksessa ehdotetaan täsmennettäväksi itsehallintolain säännöksiä, jotka koskevat maakunnan asemaa EU-asioissa sekä yhteistyötä valtakunnan ja maakunnan välillä.

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että kansainvälisoikeudelliset takeet, EU-oikeuden mukaiset erityisehdot sekä voimassa olevan itsehallintolain säännökset muodostavat toimivan perustan maakunnan aseman turvaamiselle EU-asioissa. Mikäli tätä kehystä halutaan täsmentää kirjaamalla valtioneuvostolle itsehallintolain tasolla velvoitteita, tulisi lähtökohtana olla valtioneuvoston vuoden 2009 periaatepäätöksessä vahvistettujen periaatteiden kodifioiminen. Tämä merkitsisi sitä, että maakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden osalta osa säännöksistä koskisi paitsi maakunnan toimivaltaan kuuluvia asioita myös sen kannalta erityisen tärkeitä asioita. Valtioneuvoston kanslia

tulkitsee sanamuodon laajennuksen merkitsevän nykykäytännön kodifioimista muun muassa hallituksen tiedottamisvelvoitteen osalta (73 §).

Valtioneuvoston kanslialle ei ole kaikilta osin selvää, miksi eräisiin EU-asioita koskevien itsehallintolain säännösten sanamuotoihin (esimerkiksi uusi 74 §) esitetään muutoksia. Ne eivät vaikuta pelkästään kielellisiltä.

On hyvä, että esitysluonnoksen perusteluissa nostetaan esiin EU-asioiden valmisteluun liittyvät kieli-, aikataulu- ja resurssikysymykset. Niillä on yhteys myös lakiehdotuksen 12 lukuun (Virkakieli ja kielelliset oikeudet).

Valtioneuvoston kanslia pitää asianmukaisena, että lakiehdotuksessa EU-asiat on erotettu nykyiseen tapaan kansainvälisistä asioista omaksi kokonaisuudekseen. Myös esitysluonnoksen muissa osissa olisi tärkeää tehdä terminologinen ero EU-asioiden ja perinteisten kansainvälisten asioiden välillä.

Päätös ainoasta hallintotoimenpiteestä (77 §)

Esitysluonnokseen sisältyy säännös päätöksenteosta, kun jäsenvaltiossa saadaan ryhtyä yhteen ainoaan hallintotoimenpiteeseen. Valtioneuvoston kanslia pitää ehdotettua päätöksentekomenettelyä toimivana. Sen mukaan valtioneuvosto tekee riitatilanteessa lopullisen ainoan hallintopäätöksen, josta maakunnan hallitus voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunnalta pyydetäisiin tätä ennen suositus ja jos yhteisymmärrystä ei löytyisi, asiasta neuvoteltaisiin pääministerin johdolla lakiehdotuksen 52 §:n 1 momentin mukaisessa kokoonpanossa. Perustelutekstiä voitaisiin tarvittaessa vielä vahvistaa maininnalla suosituksen painoarvosta.

On hyvä, että esitysluonnoksessa kiinnitetään huomiota siihen, että ministeriöiden tulisi jo EU-neuvotteluissa pyrkiä vaikuttamaan EU-säädöksen muotoiluun siten, että yhden ainoan toimenpiteen ongelma voitaisiin välttää kansallisella tasolla. Tästä on tuoreita myönteisiä kokemuksia.

Valtioneuvoston kanslia pitää hyödyllisenä, että lakiehdotuksen 77 §:n suhdetta lakiehdotuksen 55 §:ään (Toimivaltariidan ratkaiseminen) avataan perusteluissa.

Vastuumäärän sovittelu (84 §)

Esitysluonnokseen sisältyvässä lakiehdotuksessa esitetään Ahvenanmaa-asioiden valtuuskunnalle toimivaltaa sovittella EU-sanktioita koskevaa vastuuta ja vastuumäärää, jos valtakunta ja maakunta eivät pääse asiasta yhteisymmärrykseen. Perustelutekstin mukaan Ahvenanmaan taloudelliset mahdollisuudet maksaa tuomittu korvaussumma on sallittua ottaa huomioon. Kirjauksen merkitys ei ole täysin selvä. Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että mahdolliset vastuumäärää koskevat valtakunnan ja maakunnan väliset erimielisyydet voidaan tarvittaessa viedä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistaviksi ja pitää hyvänä, että lakiehdotuksessa on tästä nimenomainen maininta.

Virkakieli ja kielelliset oikeudet (12 luku)

Kansainvälisten sopimusten kieli (88 §)

Valtioneuvoston kanslia esittää harkittavaksi, vastaako pykälän otsikko kaikilta osin sen sisältöä, kun säännös koskee myös Euroopan unionin asiakirjojen kieltä.

Erinäiset säännökset (13 luku)

Perustuslain ja itsehallintolain ensisijaisuus (99 §)

Esitysluonnokseen sisältyy säännös perustuslain ja itsehallintolain ensisijaisuudesta. Valtioneuvoston kanslian oletuksena on, ettei itsehallinnon nykyistä asemaa valtiojärjestyksessä muuteta ja että säännöksellä ainoastaan selkeytetään itsehallintolain suhdetta perustuslakiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunta voisi edelleen tulkita perustuslakia ja itsehallintolakia oikeaksi arvioimallaan tavalla.

Lopuksi

Valtioneuvoston kanslian lausunto on laadittu esitysluonnoksen suomenkielisen version pohjalta. Ministeriö varaa mahdollisuuden esittää esityksen laki- ja perusteluteksteihin yksityiskohtaisempia kommentteja sekä kielellisiä huomioita.

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Lainsäädäntöneuvos

Heidi Kaila